

UNA MICA D'HISTÒRIA I ALGUNS ARBRES DE LA CIUTAT

Esquema d'ús

**SORTIDES AL MEDI
V2012**

IDENTIFICACIÓ DE L'ACTIVITAT	
PROGRAMA / EQUIPAMENT Programa Educatiu de Medi Ambient de Vic	MODALITAT DE VISITA / ACTIVITAT Sortides al medi urbà
SERVEI / TIPOLOGIA DE PÚBLIC Cicle mitjà i superior de primària, ESO i UEC	TÍTOL DE L'ACTIVITAT Endinsa't en el verd urbà
DOCUMENTS RELACIONATS Full de valoració Fitxa de l'alumne	

CONTINGUTS DIDÀCTICS
CONCEPTE GENERAL El verd urbà
<ul style="list-style-type: none"> • Descobrir l'entorn verd de Vic • Identificar diferents espais d'oci i de lleure familiar • Identificar les diferents varietats d'arbres i els beneficis que ens proporcionen • Treballar conceptes relacionats amb el verd urbà • Identificar espècies vegetals • Fomentar actituds positives de respecte cap el patrimoni natural i urbà
CONTINGUTS
<ul style="list-style-type: none"> • Els espais verds. • La diversitat de flora i fauna. • L'observació de l'entorn. • La conservació del patrimoni natural i social.
ÀREES CURRICULARS
<p>Primària: Coneixement del medi natural, social i cultural   Secundària: Ciències de la naturalesa</p>

DETALLS TÈCNICS	
ESPAIS Centre urbà	RECOMANACIONS <ul style="list-style-type: none"> - Omplir full de valoració responsable - Propostes de millora, dubtes o consultes

	Us agraïrem que ho envieu a: programamediambient@vic.cat
RECURSOS HUMANS Professorat	
NOMBRE RECOMANAT DE PARTICIPANTS Grup classe	DURADA 2 hores
RECURSOS MATERIALS PER EDUCADOR/A: <ul style="list-style-type: none"> • Mapa de Vic • Imatges de Vic i d'arbres 	RECURSOS MATERIALS PER GRUP I/O USUARI/A: Fitxa de l'alumne

DESENVOLUPAMENT PAS A PAS

SEQÜÈNCIA DE L'ACTIVITAT

L'activitat proposada es desenvoluparà segons l'escola que la realitzi. Sempre es començarà a prop del centre i destacant algun element d'interès.

1. Introducció

Si es comença per la plaça Mastrot, la presentació es farà on hi ha la morera. Es comenten els riscos de la visita (passar per carrers, entrar al claustre de Sant Domènec, etc.)

Aquesta morera és important pel seu port (és molt gran) i la popularitat per la ubicació.

Característiques de l'arbre:

- És un arbre caducifoli.
- Poca alçada.
- Fulles dentades.
- Flors en espigues curtes i denses.

Dades de l'arbre:

Alçada: 13m

Volta de Canó: 1,40m

Diàmetre: 0.44m

Volta de soca: 1,85m

Capçada: 16-18m

Alçada de la primera ramificació: 2m

Nombre de branques a la primera ramificació: 3

Comentaris:

- Capçada molt gran i un bonic port; no ha patit podes severes.
- A l'àmbit proper del Montseny osonenc es diu pot servir per eliminar les berrugues. Només cal fregar-se les berrugues amb una fulla de morera per eliminar-les.
- Ús de les fulles pels cucs de seda
- Espècie en una de les més populars de l'àmbit urbà.
- Estan protegides com a Arbre de Interès Local a Catalunya.
- Segurament es tracta d'un dels exemplars de Catalunya que té la capçada més natural.

2. Casa Comella

Es troba situada al c/Verdaguer 1, 3 i 5. Edifici modernista.

Gran casal de 1896 obra de Gaietà Buïgas que ocupa tot el primer tram del c/Verdaguer. És el mateix autor que el monument de Colom a Barcelona. Aquesta casa té una clara influència d'estil

gòtic. Com a materials hi ha pedra, totxo i ferro forjat. A la façana, es poden veure imatges de quatre dones que representen les 4 estacions de l'any. Actualment és la seu del Casino de Vic i la resta és propietat particular.

3. Claustre de Sant Domènec

Dins el claustre de Sant Domènec, situat a la rambla Sant Domènec. Aquest claustre es va construir el 1723, i va ser fet per Jacint Morató.

És important el teix pel desenvolupament del seu port, la popularitat per la ubicació i el valor simbòlic. També s'hi troba un teix més jove, el qual és femella i dues magnòlies.

Característiques del teix:

- Arbre perennifoli que pot fer fins a 20m.
- Pot arribar a tenir un tronc de 4m de diàmetre.
- Fulles de color verd fosc i primes.
- Les llavors estan protegides.
- Pot canviar de sexe segons l'estació.
- Típicament centreeuropeu.
- Creixent aïllats on en petites clapes.
- Creixement molt lent. Ni ha de 4000 anys.

Dades del teix gran:

Alçada: 12m

Volta de Canó: 1,60m

Diàmetre: 0,51m

Volta de soca: 2,10m

Capçada: 12-13m

Alçada de la primera ramificació: 4m

Nombre de branques a la primera ramificació: 2

Condicions de l'entorn:

- Acompanyat d'un altre teix més jove que a diferència d'aquest és femella.
- En el claustre també hi ha dues magnòlies.
- Cada un situat a un dels angles del jardí.
- Claustre ha passat per molts usos públics; des de banys, un col·legi, un asil d'infants, un convent i l'actual Escola d'Arts i Oficis.

Comentaris teix:

- Bellesa de la seva capçada i el seu port tot i que la soca d'una mida no gaire notable.
- La femella fa fruits cada any.
- A Vic altres teixos però de mida més petita.
- Arbre lligat amb la litúrgia Cristiana; es creia que aquests t'ajudaven a trobar el camí cap el cel
- Els teixos actualment són una espècie protegida per la seva raresa.
- Va ser plantat entre 100 i 110 anys enrere.

Característiques de les magnòlies:

- Arbre de fulla perenne.
- Destaca per tenir unes grans fulles i brillants.
- Flors molt vistoses de color blanc i aromàtica.
- Té fruit.

- Origen americà (Estats Units).
- Molt utilitzada en jardineria.

Aquesta la podem trobar a diferents espais de la ciutat, com és el cas de l'antic hospital de la Santa Creu.

4. Parc Balmes

Es troba al final del passeig de la Generalitat. Aquest parc té importància per la presència del Ginkgo i la quantitat de plàtans.

Ginkgo:

Es troben molt a prop de la placeta central, on hi ha el monument a Jaume Balmes. Estan a certa distància de les cases i envoltats de plàtans.

És important per les seves grans dimensions i per l'excepcionalitat de l'espècie al municipi i el valor simbòlic.

Característiques de l'arbre:

- Fins a 40m d'alçada.
- Té llavors nues.
- Propi de la xina oriental.
- Plantat en parcs i jardins.
- Sense parents propis vius.

Dades dels ginkgo:

Alçada: 16m//14m

Volta de Canó: 1,65m//1,40m

Diàmetre: 0,52m//0,44m

Volta de soca: 2,50m//1,80m

Capçada: 12-17m//10-12m

Alçada de la primera ramificació: 3,5m//4m

Nombre de branques a la primera ramificació: ramificacions laterals//
ramificacions laterals.

*les primeres dades són del mascle i les segones de la femella.

Comentaris:

El ginkgo és una espècie d'origen xinès, actualment és desconegut en estat silvestre. Aquest dos exemplars han assolit una bona mida que els converteix en uns dels arbres més importants de l'arbrat urbà del municipi. En el lloc d'origen els ginkgos plantats en els jardins d'alguns santuaris assoleixen mides molt més importants. Però, a Catalunya l'exemplar més destacable, protegit com a arbre d'interès local, es troba als jardins de la Universitat de Barcelona, i tot i superar aquest de llarg en alçada (fa 27m), té una volta de canó sensiblement inferior al nostre peu masculí (fa 1,34m). En aquest cas hem catalogat els dos arbres, per la peculiaritat de que són mascle i femella. El mascle és més gran, però la femella afegeix la curiositat que normalment no es planta en nuclis urbans. Això és deu a que la femella fa unes llavors molt pudentes que poden molestar als veïns. Plantar aquests arbres en parella, està fet sota el nostre punt de vista, amb bon criteri perquè es tracta d'una espècie dioica (un sexe en cada peu).

La seva coloració groga de final de tardor el fa molt atractiu i curiós. Es diu d'aquests arbres que són autèntics "fòssils vients" perquè no tenen parents vius i els que s'han trobat en estat fòssil daten del Pèrmic, fa uns 280 milions d'anys.

Plàtans:

Aquests es troben al voltant de parc Jaume Balmes. És important per les dimensions i la

popularitat per la ubicació.

Els plàtans han tingut un paper important en les rodalies i centres dels pobles i ciutats, per això en trobem també al Prat, a la plaça Divina Pastora, a la carretera de Gurb o a l'antic passeig.

Característiques de l'arbre:

- Arbre caducifoli.
- Origen oriental.
- Escorça està recoberta d'una pela groguenca o verda.
- Les fulles són molt grans, dividides en 3 o 5 lòbuls dentats i estan unides a les branques per un llarg pecíol.
- Espècie dioica.
- Arbre ornamental, utilitzat per fer ombra, es troba sovint a la vora dels camins i de les carreteres.
- Cultiva en plantacions amb la finalitat d'aprofitar la seva fusta .
- Tolera molt bé la contaminació.

Dades de l'arbreda:

Alçada mitjana: 15-16m

Volta de canó dels exemplars: Uns 20 exemplars passen dels 2m de volta de canó i uns 0 més és queden poc per sota.

Volta de soca dels exemplars: La majoria entre 3 i 4m

Comentaris:

Els exemplars han pogut desenvolupar una capçada destacable ja que l'enforcadura està per sobre els 4m aproximadament. Fins fa nou anys aquests plàtans s'havien esporgat d'una manera dràstica, després, es van començar a recuperar les formes menys arquitecturitzades. Estan en un lloc de pas que a l'estiu, gràcies a l'ombra que ens proporcionen, molta gent aprofita per poder passejar.

A principis del segle XX i va haver la moda de plantar plàtans a les rambles, jardins i passejos. Vic no en va ser pas una excepció i moltes de les fileres de plàtans que hi trobem són d'aquella època i per tant voregen el centenar d'anys.

Una de les primeres informacions que es té sobre aquests arbres és un document de l'any 1947 que explica que varen ser plantats en una data remota i que ja tenien un notable desenvolupament.

L'any 1953 en un dictamen del municipi, demanen que en l'època més favorable per la plantació siguin renovats uns 10 arbres i 6 arbustos del Parc Jaume Balmes.

Aquest parc, és un lloc molt emblemàtic de Vic ja que es va fer per subscripció voluntària popular. Cap els anys 50 l'ajuntament de Vic vivia una crisi econòmica. El seu alcalde Don Jose Mª Costa Velasco, veia que calia fer urgentment una via de comunicació del centre amb les noves i àmplies vies que s'havien construït, que els permetés una ordenació urbana. Així mateix, calia un espai verd que fos el pulmó de la ciutat. No era possible que dels pressupostos municipals en surtis els diners per la seva construcció. L'alcalde va demanar els vilatans que aportessin donatius per la seva construcció Aquesta demanda la feia sortint constantment al diari Ausona des del març fins al juny de l'any 1955 i fins i tot per la radio de la ciutat. La gent de Vic es va llençar a fer generoses aportacions. Sentien aquell parc com una cosa molt seva. L'Ausona publicava constantment informació de les obres del parc i llistes amb els donatius fets.

Finalment el diumenge 3 de juliol de 1955 a la una del migdia és va fer la inauguració solemne del Parc Jaume Balmes (en record el filòsof vigatà). El parc va passar a ser un lloc molt habitual a l'hora de passejar i descansar de tots el vigatans.

Els plàtans fa uns anys van rebre una plaga d'estols d'estornells que va dificultar l'ús lúdic del

parc, per l'excés de soroll i d'excrements de la zona.
Actualment el problema es veu minimitzat per una neteja setmanal amb aigua a pressió del mobiliari urbà i per uns emissors de sons d'altres ocells per a foragitar els estornells.

5. Casa Ricart

D'època modernista. Construïda a finals del segle XIX i principis del XX. Conserva una capella d'inicis de segle XX (1902), obra d'Antoni Ferrer.

6. Pont Romànic de Queralt

És el principal element històric de la Calla. Va ser constituït el s.XII. Fins el s.XIII era l'antic camí de Barcelona, una de les entrades a la ciutat. Aquest pont va ser mutilat a la Guerra Civil, i fins després de la guerra no es va restaurar. Al seu darrera hi ha la porta de Queralt que formava part de l'antiga muralla de Pere III. Aquestes muralles tenien un total de 40 torres i donaven la volta a la ciutat fent un circuit; actualment correspon a les rambles.

Des del pont es poden veure les adoberies de Vic:

- Elements importants de la història de la ciutat, tan pel seu caràcter històric com per la tradició adobera de la ciutat i dels oficis relacionats amb la pell.
- Des de l'edat medieval ja hi havia els primers adobers a la zona del Part d'en Galliners.
- El febrer del 2009 la Generalitat l'ha declarat bé cultural d'interès nacional. Inclou com a objecte de protecció les eines, estris, utensilis i resta de béns mobles relacionats amb l'adob de la pell continguts en els immobles i els espais urbans d'aquesta zona. L'interior dels immobles que resten dempeus conserven infraestructures i ginys propis del treball de la pell (torns de remull o molinetes, clots de calciner, clots d'alum).
- La part superior dels edificis es conserven també els assecadors.
- L'època moderna serà una etapa de gran esplendor per a la indústria de la pell. Les obres començaren l'any 1733

Àlber del Portalet:

Exemplar a la riba dreta del Mèder que passa dels 2,50 m de volta de canó però que té diverses branques escapçades i el tronc força cavorcat.

Característiques de l'arbre:

- Arbre caducifoli.
- Pot arribar als 25m.
- Capçada ample i irregular.
- Escorça blanca.
- Les flors masculines i femenines es troben en peus diferents.
- Llavors en plomall.
- La fusta utilitzada per la pasta de paper.

Pollancre del Portalet:

Exemplars de pollancre autòctons a la riba dreta del Mèder entre els que destaca un de quasi 3,50 metres de volta de canó i 20 metres d'alçada, dimensions que per un pollancre tampoc són gaire excepcionals. Tots ells força envellits i amb algunes branques trencades que desdibuixen el seu port.

Característiques de l'arbre:

- Arbre caducifoli.
- Pot arribar fins els 30m.
- Capçada estreta i allargada.
- Fa borrons molt enganxosos per escapar les llavors.
- Les fulles es disposen de forma alterna a les branques i tenen un color verd lluent. Són ovades, triangulars o amb forma de rombe, sense pels, amb el marge finament dentat i amb les dents arrodonides. El limbe mesura entre 5 i 10 cm de llargada.
- Viu a prop dels corrents d'aigua i en ambients humits.
- Creixement ràpid.
- És dioica.
- Hi han exemplars que poden superar els 200 anys.
- Les flors masculines són vermelles i les femenines d'un discret color verd.
- La seva fusta es fa servir per fabricar pasta de paper.
- En medicina natural s'utilitza per tractar les la bronquitis.
- Es planta amb fins ornamentals als passeigs i carrers de les ciutats.

7. Santa Teresa

Es troba a l'encreuament entre la Rambla dels Moncada (el portalet), el Passeig i el c/Montserrat.

A l'entrada del convent de Santa Teresa hi podem trobar un cedre.

Se'n poden trobar a diversos llocs de la ciutat, com a l'interior de l'escola de música o a la plaça de l'Estació.

Característiques de l'arbre:

- Fulla perenne.
- Arbres de capçada grossa.
- Fulles aciculars.
- Cedres de l'Atlas: poden arribar als 40m.
- S'utilitza en fusteria i en la fabricació de llapisos.

Dades de l'arbreda:

Alçada: 15m

Volta de Canó: 2,20m

Diàmetre: 0,70

Volta de soca: 2,60m

Capçada: 15-20m

Alçada de la primera ramificació: 1a branca lateral a 3,5m

Comentaris:

Es tracta d'un exemplar molt conegut a la ciutat per la seva ubicació. Al trobar-se a l'encreuament de tres carrers molta gent el fa servir de punt de referència per a guiar els visitants. Hi ha diversos cedres a la comarca que fan més de tres metres de volta de canó i fins i tot alguns freguen els quatre metres.

Antigament, el Cedre de Santa Teresa, era molt decorat per Nadal, en l'actualitat no és creu necessari per la instal·lació de tres focus en el terra que l'il·luminen i el fan destacar.

Conclusions:

En aquest punt es farà la cloenda de l'activitat.

PER A SABER-NE MÉS

- Fitxa de l'alumne: http://www.vic.cat/uploads/MA_Fitxers/FITXA_ALUMNE_endinsat_verd.pdf

Podeu trobar informació d'interès a:

- Catàleg d'arbres.
- Recorreguts ambientals de Vic - Ajuntament de Vic. <http://www.victurisme.cat/>
- Patrimoni arquitectònic.
http://victurisme.ajvic.net/catala/galeria_imatges_arquitectonic.htm